

Kristiansten og Singsaker barnehager

Vår saksbehandler
Bente Løvlie Høier

Vår ref.
20/53876
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato
04.12.2020

Kristiansten og Singsaker barnehager - rapport fra tilsyn 01.12.20 jf forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler

Miljøenheten gjennomførte 01.12.2020 tilsyn med Festningen barnehager. Formålet med tilsynet var å vurdere hvordan barnehagene ivaretar barnas helse, miljø og sikkerhet (jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 01.12.1995).

1. Sammendrag

Festningen barnehager har gjennomført en rekke risikovurderinger for hendelser med betydning for barns sikkerhet. Barnehagene har etablert et internkontrollsystem og praksis for å ivareta barnas helse, miljø og sikkerhet og har en skriftlig avvikshåndtering. Barnehagene har nylig tatt inn kommunens mal for beredskapsplan for barnehagen som en del av sitt internkontrollsystem. Vårt inntrykk er at sikkerheten i barnehagene er ivaretatt.

Det ble ved tilsynet ikke påpekt avvik knyttet til etablerte rutiner eller risikovurderinger, men vi gir i rapporten merknader hvor vi vurderer at barnehagene har et forbedringspotensial og som vi sterkt anbefaler enheten å følge opp. Miljøenheten avslutter med dette saken.

2. Beskrivelse av Festningen barnehager

Festningen barnehager er en kommunal enhet som består av Singsaker barnehage og Kristiansten barnehage. Singsaker har to avdelinger med tilsammen 30 barn, mens Kristiansten har 6 grupper med tilsammen 88 barn.

3. Reviderte områder og funn

Tilsynet ble gjennomført som tematilsyn med hovedvekt på dokumentasjon av risikovurderinger gjennomført for å ivareta barns sikkerhet (jf §§ 7 og 14) og internkontroll og avvikshåndtering (jf § 4).

Tilsynet startet med et felles oppstartsmøte 28.09.20 for barnehager som skal ha tilsyn på samme tema høsten 2020. På grunn av koronapandemien og innstramming av smittevernregler, ble det planlagte tilsynsmøtet som skulle inkludere intervju av ansatte og befaring endret til et videomøte

der dokumentasjonen ble gjennomgått sammen med barnehagens ledelse og ansattrepresentanter

Dokumentasjon fremlagt ved tilsynet

- Barns HMS rutiner (oversiktsliste)
- HMS Årshjul 2020
- Risikovurderinger og rutiner (lek utendørs, klatrestativ, bruk av buss, tur til Kristiansten festning, soving i vogn, barn forsvinner, istapper fra tak og vann på uteområdet, akebakke, varmelampe, matlaging sammen med barn)
- Beredskapsplan Festningen barnehager, revidert 10.01.20.

Deltakere ved tilsynet

- Gjertrud Laugen Forbord, enhetsleder Festningen barnehager
- Just A. Swensen, avdelingsleder Festningen barnehager
- Marte Almås, verneombud Singsaker barnehage
- Gunn Tove Belsvik, verneombud Kristiansten barnehage
- Thea Berg Lauvsnes, rådgiver Miljøenheten
- Bente L. Høier, sjefingeniør Miljøenheten

3.1. Har barnehagene tilstrekkelig oversikt over risikoforhold?

Merknad 1: Barnehagenes risikovurderinger bør suppleres med flere hendelser på turer og på barnehagenes inne- og utelekeområde. Dere bør ta en ny gjennomgang av fastsettelse av risiko for å klargjøre hvilke hendelser som har høyest risiko, og der rutiner og tiltak bør vurderes nærmere.

Observasjon

Barnehagen har gjennomført en rekke risikovurderinger som omfatter mange relevante hendelser som kan medføre risiko for skade på barn. Før tilsynet ble disse oversendt. Barnehagen har benyttet skjemamal fra Miljøenhetens faktaark om risikovurdering. Det er gjort vurdering av sannsynlighet og konsekvens basert på allerede eksisterende tiltak.

Risikovurderingene er utarbeidet av ledelsen og verneombud. Vurderingene er deretter sendt ut på e-post til alle ansatte sammen med rutiner, og man har bedt om tilbakemelding på arbeidet. Risikovurderinger er diskutert gruppevis på plandager i juni og august. Ledelsen bruker risikovurderingene for å vurdere om rutiner er tilstrekkelige, og nevnte ny risikovurdering av akebakke og nytt klatrestativ som eksempel på dette.

Vurdering

Risikovurdering er en systematisk arbeidsmetode for å kartlegge og komme fram til grad av risiko for ulike aktiviteter/hendelser, og for å gjøre objektive og sammenlignbare vurderinger er det viktig å skille mellom sannsynligheten for at en hendelse inntreffer og konsekvensen hvis den skulle inntreffe. Til sammen utgjør sannsynlighet og konsekvens risikoen for en hendelse.

Vår vurdering er at Festningen barnehager har et bevisst forhold til risikoforhold i barnehagehverdagen, og har gjennomført og dokumentert risikovurderinger for mange mulige og relevante hendelser. Risikovurderingene som er dokumentert og samtalen ved tilsynsmøtet viser

at enheten har et bevisst forhold til både type hendelser som skal vurderes og systematikken i arbeidet.

For noen av hendelsene er fastsettelse av risiko gjort utifra en sannsynlighetsbetraktning, og ikke utifra metodikken med risikomatrise. Dette gjelder f.eks "klatring i klatrestativet" der sannsynligheten er vurdert som liten og konsekvensen er vurdert som stor, mens samlet risiko er angitt som liten. Ved bruk av metoden for risikovurdering og 3x3-matrisen skulle en slik hendelse ende opp med middels risiko. Når en hendelse kommer ut med middels og høy risiko, må man i større grad vurdere om det er flere tiltak som kan/må gjennomføres for å ivareta sikkerheten. Høyere risikograd stiller også større krav til at gjeldende rutiner er nedskrevet og godt kjent av ansatte. Barnehagen bør derfor gjennomgå fastsettelse av risiko for alle hendelser. Dersom dere mener det er vanskelig å fastsette sannsynlighet og konsekvens for en type hendelse, kan det hjelpe å detaljere hendelsen bedre. Det ble gitt eksempler på dette ved tilsynet.

Ved revidering av risikovurderingene bør man også vurdere om det er flere hendelser som bør vurderes. Som eksempel er det i rutinen for klatring i trær beskrevet regler for å hindre kvelning av snorer/skjerf/ sykkelhjelmfeste, men dette er ikke risikovurdert i dokumentet "Lek på friområdet". Ved tilsynet ble det nevnt eksempler på flere hendelser som bør vurderes for eksempel ved matlaging og måltid, og gitt eksempel på hvordan man sammen med ansatte kan fange opp flere hendelser (tenke seg igjennom en vanlig barnehagedag med tur og stille spørsmålet "hva kan skje?").

Når barnehagen skal gjennomføre nye aktiviteter eller dra til andre turmål (f.eks Voll gård, gymsal og vinteraktiviteter) bør risikovurderingene suppleres med vurdering av dette.

Barnehagene bør dokumentere risikovurderinger av turer (altså transport fra barnehagen til turmål, gange og bruk av buss), spesifikke turmål (byen, biblioteket, Voll gård, bymarka) og aktiviteter som gjennomføres (bruk av verktøy, skiturer, skøyter).

3.2. Driver barnehagen systematisk internkontroll som forebygger ulykker og skader

Merknad 2: Barnehagen bør sikre at gjeldende praksis for å ivareta sikkerhet skriftliggjøres i form av rutiner.

Observasjon

Barnehagenes internkontrollrutiner består av felles rutiner i Kvaliteket for alle kommunale barnehager, samt barnehagenes egne og mer detaljerte rutiner på barnehagenes Disk. Ledelsen har i 2020 tatt en gjennomgang av de to barnehagenes rutiner og sammenfattet dette til felles rutiner, som igjen er sendt ut for kommentering fra ansatte. Dette er sett i sammenheng med arbeidet med risikovurderinger, og barnehagen har skriftliggjort og systematisert rutinebeskrivelser for alle områdene som er riskovurdert.

Etter ønske fra ansatte er alle rutiner og risikovurderinger nå samlet i permer som er plassert i hver etasje i de to byggene. Dokumentasjonen finnes lagret på barnehagenes Disk, og skal på sikt lastes opp i Kvaliteket.

Årshjulet beskriver systematiske oppgaver fordelt over året.

Barnehagene har i høst hatt ny opplæring av ansatte i bruk av kommunens avviksmeldingssystem TQM. Det jobbes med å få en felles forståelse av hva som er avvik og hva som skal meldes på hvilken måte. Mindre avvik som skal rettes av driftsoperatør noteres i egen perm.

I årshjulet er det ført opp samlet gjennomgang av avvik to ganger årlig. Ledelsen opplyste ved tilsynet at meldte avvik skal vurderes opp mot risikovurderinger og om det er behov for revisjon av rutiner.

Vurdering

Vår vurdering er at barnehagen har etablert et internkontrollsystem for å ivareta barnas helse, miljø og sikkerhet. Tilsynet viste at enkelte rutinebeskrivelser mangler, selv om barnehagene har en etablert en praksis som ivaretar barnas helse, miljø og sikkerhet. Et eksempel på dette er at det ikke finnes en helhetlig "Rutine for tur", men en felles praksis for gjennomføring av turer. Enkelte elementer tilknyttet gjennomføring av turer er skriftliggjort i rutinebeskrivelser. Det er en forutsetning i internkontrollen at sentrale rutiner er beskrevet i systemet, og at de rutiner som legges til grunn ved fastsettelse av sannsynlighet og konsekvens i risikovurderingene, også gjenfinnes som skriftlige rutiner i barnehagens internkontrollsystem.

Rutiner som gjelder for ulike situasjoner/aktiviteter bør inneholde beskrivelser både for å ivareta sikkerhet og hygiene. Et eksempel er rutine for å ivareta §11 Måltid. Her er det relevant å både omtale hygienerutiner knyttet til lagring, tilberedning, servering samt sikkerhet knyttet til spising/sette mat i halsen, matallergi, skolding fra varm drikke, fall fra stol etc. På samme måte er det naturlig at man har rutiner for

- hente/bringesituasjonen
- lek inne, aktiviteter inne, bruk av verktøy
- lek ute på barnehagens område (inkl tellerutiner)
- soving i vogn
- turer, gange langs trafikkert veg, bruk av buss (inkl tellerutiner)
- rutiner for faste turmål (inkl tellerutiner)

Listen er ikke uttømmende og barnehagen må selv avgjøre hvordan dere mener rutinene blir mest logiske og oversiktlige. Vi viser her til veilederen Miljø og helse i barnehage §4: "Krav til skriftlige rutiner vil generelt gjelde der mangel på slik dokumentasjon kan ha negativ innvirkning på barnas miljø". Krav til skriftlige rutiner er også nedfelt i internkontrollforskriftens §5. Ved vurdering av hvilke rutiner som bør skriftliggjøres, bør dere også gå igjennom veilederen "Miljø og helse i barnehagen" og fokusere på listen "God praksis forutsetter" som står for alle paragrafer.

Når rutiner er nedskrevet, kan risikovurderingen forenkles ved å henvise til navnet på rutinen. Dette vil kunne lette senere revisjoner av risikovurderingene.

3.3. Beredskap. Blir ulykkes- og faresituasjoner i barnehagen håndtert på en tilfredsstillende måte?

Merknad 3: Barnehagene bør gjennomføre flere typer beredskapsøvelser.

Observasjon

Barnehagene har tilpasset kommunens mal for beredskapsplan til egen drift. Planen er revidert og sendt ut til alle ansatte høsten 2020 for gjennomlesing. Beredskapsplanen ligger også i IK-permene, men det er ikke foretatt en gjennomgang med alle ansatte.

Barnehagene gjennomfører jevnlig brannøvelser og førstehjelpskurs, men øver ikke fysisk på andre beredskapshendelser.

Vurdering

Vi vurderer at barnehagene har en beredskapsplan for å håndtere en rekke ulykkes- og faresituasjoner. Den kommunale planen beskriver forhold som alvorlig personskade, bortfall av infrastruktur, vold og trusler, brann, kidnapping, mistanke om seksuelle overgrep, ruspåvirkede foresatte, at barn forsvinner, terror og alvorlig smittsom sykdom.

Det forventes at barnehager til en viss grad øver på hendelsene eller på annen måte gjennomgår beredskapsplanen for å sikre at den fungerer for de gitte situasjonene. Det kan være fullskalaøvelser eller diskusjonsøvelser av aktuelle caser. Øvelser kan være en effektiv måte for ansatte å bli gjort kjent med beredskapen for alvorlige hendelser på. I tillegg er det en effektiv måte å vurdere om planene/rutinene er tilstrekkelige og hensiktsmessige, og vil fungere i en kritesituasjon. Barnehagens ledelse bør foreta en risikovurdering for å avdekke hvilke beredskapshendelser som er mest relevante å øve på og lage en plan for hvordan øving skal skje.

4. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. med veileder, "Miljø og helse i barnehagen", Helsedirektoratet april 2014.

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift. Merknad er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Med hilsen
Trondheim kommune

Hans Fredrik Nyvold Kvitvang
enhetsleder

Bente Løvlie Høier
sivilingeniør III

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopimottaker: Postmottak Fagenhet for oppvekst og utdanning, Fagenhet for oppvekst og utdanning